

לאורו



גליון 62
יחיד, ה'תשע"ט

בעזרתך

עיונים לאור תורתו של מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל



על
הזוגיות
זוגיות (ב)
הרב אורי שרקי

ביאור
ל"מידות
הראיה"
העלאת האמונה
הרב יצחק חי זאגא

"בינו
שנות
דור ודור"
**הרב אהרון מנדל כהן -
רבה של קהיר**
הרב יוחנן פריד

באור
צעיר
טובים השנים או האחד?

אורו לילדים

הזיקנה ומשמעות החיים
הרב רפי פוירשטיין

השמירה על כללות האומה
הרב שלמה לוי

ביאור
ל"אורות
התחיה"

מהמקורות אל הפרטים
אלדד פרי

ביאור
ל"אורות
הקודש"

"צדיקים באמת צריכים להיות אנשים טבעיים,
שכל תכונות הטבע של הגוף ושל הנפש יהיו אצלם בתכונה של חיים ובריאות.
ואז הם יכולים בעילויים להעלות את העולם וכל יקומו עימם"

(שמונה קבצים, ב', לג)

אורי אלפים



שלום לכם חברים,

בנות כיתה של מורי מתכוננות להופעה הכיתתית. מורי מתלבטת באיזה חלק של ההופעה היא רוצה להשתתף, ואולי באף אחד מהם? אורי הציע שתחשב באיזה תחום היא הכי טובה ותתמקד בו.

כשרון הוא לא דבר של מה בכך. יעקב נפרד מבניו בפרשה כשהוא מגדיר כל אחד מהם. האם זו ברכה? להגדיר מי אנחנו ומה התכונות שלנו זו ברכה? לכל אדם יש תכונות יחודיות ואם הוא יזכה להשתמש בהן זו תהיה ברכה לו ולעולם.

הרב קוק מלמד אותנו שכל אחד מאתנו קבל תכונות יחודיות וכישרונות מיוחדים. אחד שקט ואחד פעלתן, אחד בעל 'ידיים טובות' והשני - עם רגלים מהירות. לכל אחת מהתכונות שקבלנו יש מטרה ואנחנו צריכים להכיר את הנטיות הטבעיות שלנו, וכך לדעת במה נוכל להועיל לעצמנו, למשפחה, לחברים ולעולם כולו כמו שאנחנו לומדים בדברי הרב:

"האדם צריך להכיר מנטיותיו הפנימיות את התכן שהוא צריך על פי השגחת ד' להוציא מן הכח אל הפעל, וישמח תמיד בחלקו, ויחזיק בו בכל תוקף" (ערפלי טוהר דע)

שנזכה ללכת לאורו. שלכם, אורי ומורי.

שיחה בשנים



מורי: השבוע היה צום עשורה בטבת. לא נעים לי לומר אבל... בית המקדש נראה לי כל כך רחוק מאתנו. קשה לי להתאבל עליו.



אורי: פעם אחת, שאל חברו של הרב קוק את הרב כיצד הוא מתפלל בכונה גדולה כל כך על בניית בית המקדש ומצטער על חרבן ירושלים בזמן אמירת 'תקון חצות'.

הרב קוק, שהיה אז נער צעיר כבן חמש עשרה, ענה לו בפשטות: "אני - כהן אני, ואני מצטער מאד שאינני יכול לעבוד בבית המקדש!". הרב קוק באמת היה כהן, אבל כמוכן שלא כל הכהנים מרגישים עד כמה בית המקדש חסר להם כמו שהרב הרגיש.

מה דעתך, מורי, כיצד כל אחד מאתנו יוכל להרגיש את חסרון בית המקדש כמו שהרב הרגיש?

* מעובד מתוך הספר: "מלאכים כבני אדם" של הסופר שמחה רז



משימה

מחיי הרב

השלימו את החסר מתוך
האירורים שלפניכם.

בעיירה בה נולד הרב קוק היה _____ מדרש חסידי. בכל שבת, בסעודה _____ היו החסידים שרים בבית המדרש נגונים. ה _____ הצעיר הצטרף לשירה. עם הנגונים היוצאים מן ה _____ לבו של הילד התמלא רצונות להתקרב לקב"ה ולשאף גבוה.



נשמח לשמוע מכם:

leoroletzeirim@gmail.com

הזיקנה ומשמעות החיים

הרב רפי פוירשטיין



"המתקת החיים"

מין הרב קוק זצ"ל, הולך בכיוון אחר: לדבריו, ההתמודדות עם פחד המוות, נעוצה באמונה בתחיית המתים. אין הכוונה באמונה זו, להיות כאדם שאומר לעצמו במעין תקוות שווא של 'לי זה לא יקרה'. אין אפילו הכוונה לאדם האומר: "אני בטוח שאזכה לכך באופן אישי, בעתיד קרוב או רחוק כלשהו". דוד המלך אומר, לפי חז"ל, אני מאמין בטוב ד' המיועד לצדיקים, על אף שאינני יודע עם חלקי יהיה עמהם.

הכוונה באמונה יסודית זו, היא שאנו מאמינים "שהעולם מתוקן (בנוי, מכוון) לאושר".

ממשיך הרב זצ"ל ואומר:

"הביטחון בישועת ד' הכללית... היא הממתקת (ממתיקה) את החיים כולם" (אורות הקדש ב, עמ' כה)

הווה אומר שהאדם הרוחני, איננו בוחן את טוב העולם רק לפי המתרחש בחייו הפרטיים. הוא מזהה את המהות, את המגמה הכוללת.

דומה הדבר לאדם החי במדינה וקיבל דו"ח חנייה כבד. יהיה מי שייתן לתסכול הפרטי שלו, להעיב על יחסו הכולל למדינה: "איזו מדינה זו.....". ויהיה מי שיאמר, על אף שאני עצוב כרגע בשל מה שאירע לי, אני עדיין יודע להפריד בין מצבי האישי, לבין הטוב המהותי של מדינה יהודית חופשית בארץ ישראל.

פרשת ויחי עומדת בסימן אחרית ימיו של יעקב אבינו במצרים.

בסיפור קצר בשם "השבוי" מתאר הפילוסוף הצרפתי פול סארטר את העובר בראשו של לוחם מחתרת שנתפס ונידון למוות. הוא אמנם איש צעיר, אך ממש בשנייה הוא הופך לזקן. בסוף ימיו מתאר סארטר את גיבורו כמי שמאבד את טעם החיים שלו. כל הדמויות המשפחתיות והאחרות אליהן היה קשור בכל נימי נפשו הופכות בבת אחת לתפילות בעיניו ונעדרות תוחלת ועניין. כל הערכים בהם האמין ואף מסר נפשו עליהם, נראים עתה חסרי משמעות ומיותרים, כשסופו קרב. תודעת המוות הקרב, המבשרת את סופו של האדם, הורגת לא רק את גופו אלא גם את נפשו, עם אובדן התאוה והמשך החיים.

בניגוד אליו, מתאר הפסיכולוג הדגול ויקטור פראנקל בספרו הידוע 'האדם מחפש משמעות', את אשר אירע לו כאסיר במחנות ההשמדה. וטוען שמה שהציל את חייו, היא העובדה שמשמעות החיים שלו לא מתה עקב צילו של ענן המוות הקודר המתקרב. הוא המשיך להתגעגע אל אשתו שהופרדה ממנו, הוא המשיך לנסות לשחזר את כתב היד עליו טרח אותו הנאצים השמידו. בניגוד לסארטר, המוות המתקרב לא נטל ממנו את משמעות החיים. הוא ממשיך וטוען, **שהדרך להאריך את חיי האדם, היא בהענקת משמעות לחייו.**

הגיליון מוקדש לע"נ

ר' אברהם בן פריחה ז"ל • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל • ר' אברהם בן לאה ז"ל

העולם שואף לטוב

כי **"יעקב אבינו לא מת"**. ותוהו ושואלת הגמרא: הרי מסע הלווייתו של יעקב מתואר בפירוט: חונטים, מספידים ואף קוברים אותו? אלא משיב רבי יוחנן **"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"** אין ספק כי משפט מכונן זה מתאים ממש לדברי הרב קוק זצ"ל.

יעקב המהותי, חי וקיים. מטרתו הושגה! "זרעו בחיים" פירושו, שיעקב הפרטי, שהלך לעולמו ונקבר, **חי משום שהוא חי בעתיד**, משום שהוא איננו חי רק בהווה מסויים ומוגדר, שיש לו סוף. **ההווה שלו הוא נצחי, הוא מעוגן היטב בעתיד**, כאילו כל חייו של יעקב מתמצים בקריאתו של בניו: **"האֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לְכֶם אֵת אֲשֶׁר-יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים"**. יעקב חי בשעותיו האחרונות "באחריית הימים". יעקב מנצח את המוות, הוא חי בעתיד!

אבי מורי פרופ' ראובן פוירשטיין זצ"ל היה אומר כי הדרך של האדם לנצח את המוות, הסוף והכיליון, של חייו הפרטיים, איננו רק בהעברת הדנ"א שלו הלאה. אלא **בהעברת אמונותיו וערכיו, הלאה והלאה**. משמעות החיים המוגבלים מעוגנת היטב ב"ושיננתם לבניך". ועל כן "כל המלמד בן חברו תורה כאילו ילדו". האני המוגבל שלנו, יולד ילדים רוחניים, בכך שאנו מעבירים הלאה את מהות חיינו אל העתיד, ובכך אנו חיים בעתיד.

היכולת לזהות את המהות הכוללת והטובה של העולם, מעבר לנפילותיו הכבדות, היא הבאה לידי ביטוי באמונה בתחיית המתים, שהרי בסופו של דבר ולמרות הכל, העולם שואף לטוב!

חייו של יעקב אבינו, ממנו אנו נפרדים בפרשת 'ויחי', רצופים בקשיים נוראיים. היטיבו חז"ל לתאר את חייו במשפט קולע: "ביקש יעקב לישב בשלווה" אך למגינת ליבו "קפץ עליו רוגזו של יוסף". יעקב עצמו, אומר לפרעה לו את המשפט הכואב: "מעט ורעים היו ימי שני חייו". נדמה לכאורה כי באחרית ימיו, בזיקנותו, שמרירות החיים עיצבה אותו, כחסר תקווה ואף מיואש מהעולם, כביכול.

אך בסוף ימיו ממש של יעקב אנו קוראים: **"ויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת... ויקרבו ימי ישראל למות"**. ויעקב המתבוסס כל ימיו בצרות הנוראיות שפקדו אותו והחמורה שבהן היעלמותו של יוסף: **וַיֵּמָאן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־אֵרֶד אֶל־בְּנֵי אִבְלִי שְׂאֵלָה"**, הנה, אותו יעקב - נפרד מהעולם בשלווה **וַיְכַל יַעֲקֹב לְצֹאת אֶת־בְּנָיו וַיֹּאסֶף רְגְלָיו אֶל־הַמַּטָּה וַיְגֹוע וַיֹּאסֶף אֶל־עַמְיּוֹ"**.

רבי יוחנן (תענית דף ה, ב) דורש על סמך הפסוק הזה:



לפרטים והזמנות:
02-623-2560

BET HARAV
ROOK
בית הרב קוק
וזאת לרא"ה תש"פ

דראון

האון סיאורים עם 'בית הרב'

הממחישים כזויות שונות את אישיותו ותקופתו של הרב קוק זצ"ל, ומביאים מניחוח אותה התקופה.

מבחר סיורים בירושלים וביפו

'מסע המושבות' בצפון

'בין השבילין' - סיור במושבות יהודה

ועוד ועוד...

השמירה על כללות האומה

אורות התחיה משנה כא

הרב שלמה לוי



מנופי הארץ: שדרות רוטשילד, תל אביב

את דגל תקנות האמה וחפץ תחיתה, את חותם אהבת ארץ אשר עיני ד' בה, וחבת ציון וירושלים על לבו חקוקה, באיזו צורה ואיזו הסברה שתהיה.

'מחצדי חקלא'

אוהבי ויראי ד' החושבים באמת אודות האומה הישראלית כביטוי למציאות ד' בעולם. אינם יכולים לסבול פירוד באומה, ומוכנים לסבול כל עלבון ובזיון, אך הכאב הנובע מתפיסת הפירוד הוא המפלח ליבם ומטריד חייהם. אומתנו אחדותית במהותה, כיון שהיא נובעת מעצם אחדות הבורא, לכן גילוי פירוד מוליד כאב, מפלח לב האומה וקורע אותה לגזרים.

ככל שמעמיקים בפנימיות התורה, מתבררת הבנת עולם האחדות, גם כאשר רואים פירודים ומחלוקות ברור שההתגלות הסופית תהיה אחדותית ולא פירודית.

רבי יצחק פתח ואמר: "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" האי קרא רזא עילאה איהו בין 'מחצדי חקלא'

הצדיקות של עם ישראל הוא הסוד של 'קוצרי השדה' - תלמידי חכמים אשר מפנים ומסירים את 'הקוצים' ומגלים מה מסתתר מאחורי ההעלם בעולם. הם - בבחינת הפסוק "סוד ד' ליראיו ונבירתו להודיעם", שהקב"ה מגלה סודותיו לחושף את עומק הופעת החיים, בתפיסה האחדותית של בורא העולם.

כל חשק עבודה, שמחת מצוה, התמדת תורה, ברק חדושים והתנוצצות רוח הקדש בלב השרידים אשר ד' קורא, כוננת התפלה ואור שלהבתה, כל אלה, ותולדות הנשמות בשלמותן, בכללותן ותמותן, מקרחים הם להפגם על-ידי הכנסת יסוד פריד בכללות כנסת-ישראל, חלילה.

הפירוד - פגימה בנשמת האומה

המחשבה הפנימית, הצימאון האין סופי לאלוהים חיים, השמחה המקיפה בזמן קיום המצוות, כוונת התפילה והתחברות באלוהות, השגת רוח הקודש, התמדת לימוד התורה לשמה, הן מעלות עליונות בעבודת ד', אבל במציאות של פירוד ומחלוקת בתוך עם ישראל, העוצמות והקדושה הזאת נפגמות, וזו פגיעה עמוקה וכואבת במהות נשמת האומה.

אוהבי ד' ויראיו באמת וחושבי שמו הם הם העומדים בנסיון לסבל כל צער ועלבון מכל צד ועבר, ולעמד הכן נגד כל כחות עליונים ותחתונים החפצים לבלע נחלת ד' ולהפריד את האמה האחדותית, היחידה במלא עולמים,

הם הם בנים דכנסת-ישראל שהאם רוכצת עליהם, "מחצדי חקלא" הבאים בסוד ד', תלמידי חכמים האמתיים המרבים שלום בעולם, ומשימים ומטילין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, בהוציאם מן הכח אל הפעל את אור הקדש הגנוז בכל אישי האמה, בכל אשר בשם ישראל יכנה, ובפרט בכל אשר ישא

ביאור
ל"אורות הקודש"

מהמקוריות אל הפרטים

מערכת חכמת הקודש,
אורות הקודש, פרק טל

אלדד פרי



על פי הגישה הראשונה - העולם העליון הוא העיקר, גם בהיותנו בחיים בעולם הזה. לעומת זאת על פי הגישה השנייה, כל עוד אנו חיים בעולם הזה - הרי שהעולם הזה הוא העיקר !

הגישה הראשונה היא גישת החסידות, כפי שבאה לידי ביטוי על ידי מייסד חסידות חב"ד, רבי שניאור זלמן מלאדי, המכונה האדמו"ר הזקן, בדרך שכתב במפורש בספרו "ליקוטי אמרים" הידוע יותר בשמו "תניא":

"עוד זאת תהיה שמחת הנפש האמיתית, ובפרט כשוראה בנפשו בעתים מזומנים שצריך לזככה ולהאירה בשמחת לבב, אזי יעמיק מחשבתו ויציייר בשכלו ובינתו ענין ייחודו יתברך האמיתי:

איך הוא ממלא כל עלמין, עליונים ותחתונים, ואפילו מלא כל הארץ הלזו הוא כבודו יתברך, וכולא קמיה כלא חשיב ממש, והוא לבדו הוא בעליונים ותחתונים ממש, כמו שהיה לבדו קודם ששת ימי בראשית ; וגם במקום הזה, שנברא בו עולם הזה, השמים והארץ וכל צבאם, היה הוא לבדו ממלא המקום הזה, וגם עתה כן הוא לבדו בלי שום שינוי כלל; מפני שכל הנבראים בטלים אצלו במציאות ממש, כביטול אותיות הדבור והמחשבה במקורן ושרשן, הוא מהות הנפש ועצמותה שהן עשר בחינותיה חכמה בינה ודעת כו', שאין בהם בחינת אותיות עדיין קודם שמתלבשות בלבוש המחשבה...

והנה, כשיעמיק בזה הרבה, ישמח לבו ותגל נפשו אף גילת ורנן בכל לב ונפש ומאד באמונה זו, כי רבה היא, כי היא קרבת אלהים ממש, וזה כל האדם

בפרקים הקודמים כותב מרן הרב זצ"ל על המציאות המקורית, על העולמות העליונים, על הצורך להכיר אותם, להכיל את אופיים המאחד, ולאורם - לנסות ולהבין את המציאות התחתונה, זו המצויה בתחום הקודש וזו שבתחום החול.

עתה, משתמש הרב במושג הלקוח מעולם הקבלה שיש בו כדי לעבור לשלב נוסף וכותב:

"לפעמים אפשר למשוך אור חיים ורעננות מתוך המקוריות העליונה אל הפרטים"... (ההדגשה - לא במקור).

"למשוך אור" - זו כבר פעולה אקטיבית, של עליית האדם אל העולמות העליונים וחזרתו עם 'שלל' מהעולמות העליונים אל תוך העולם הזה. בהמשך, נרחיב אי"ה בכך אך עתה עלינו להכיר הבדל גישה מהותי בין החסידות לבין דרכו של הרב בקבלה.

בין החסידות לשיטת הראי"ה

המתח בין העולמות העליונים לזה התחתון, מותיר לאדם החפץ לגשר בין שני המימדים שתי אפשרויות: האחת, לעלות אל העולמות העליונים ולכטל את אישיותו החומרית. הרי המציאות המקורית היא 'אור אין סוף' בלבד. ככל ששבים למוצא המציאות, שבים לביטול כל פירוד שהוא. והאפשרות השנייה, היא עלייה לעולמות העליונים כדי 'למשוך שפע' או 'אור' לעולם הזה, עולם הפירוד.

זאת היא המחשבה **הבאה מתוך הגבורה**, והמתלבשת במידתה. ויש עוד ציור יותר מבוסס, שהמחשבה האלהית משלמת היא את העולם, היא נותנת להויה כולה את ערכה הנכון. מצד מחשבה **שממקור חסד כזאת**, הולכת אהבת העולם וכל הבריות, ומתגברת בכל המילוא שהאהבה האלהית, והמחשבה הצלולה בענין האלהי, מתמלאת ותופסת יותר מקום בעולם. בזה החושב לא נפרש מן העולם, אלא מעלה את העולם אל העדן העליון, העדנה והרוממות האלהית" (שמונה קבצים, קובץ ב, קפד).

נגענו אך בקצה קצהו של נושא מורכב זה וכל המעוניין בניתוח מקיף ועמוק יכול לעיין בספרו החדש של יוסף אביב¹, קבלת הראי"ה, כרך ראשון, עמ' 412.

ומכאן ללשון מרן הרב זצ"ל בפרקנו:

"לפעמים אפשר למשוך אור חיים ורעננות **מתוך המקוריות העליונה אל הפרטים**, עד שאפילו כח של מרץ והזדרזות אפשר לחזק בכל התפשטות הסעיפים הפרטיים מגופי תורה, מעשה וחכמה, על ידי ההתגברות הנשמטית, שבאה מההתעמקות בשרשי ההשכלות העליונות, המקירות, בלב נבון, כהקיר בור מימיה.

אבל לפעמים ההתגברות המקורית היא גם כן מבליעה עוד יותר את הפרטים, ונוטלת היא את האפשרות להתעסק בהם על ידי ריבוי שפעתה, נעשים הם כשרגא בטיהרא.

אמנם בליעה זו אינה כי אם לשעה, בעת תוקף ההזרחה של האור המקורי, ומיד כשהאור הזה מתעלם במקורו העליון, חוזרת היא השפעה הרעננה להיות נוזלת דוקא על ידי אותה **ההתגברות המקורית העליונה**, שפעלה תחלה את פעולת ההבלעה, והיא **מבלטת את העוז הפרטי**, עד שהדברים יוצאים חיים וקיימים, דשנים ורעננים בכח החיים והמעשה שבהם, חודרים לעמקי מעמקים, ומסתעפים להמון דקדוקים, תלי תלים, וחבילי חבילות.

והכל צופה לעת הכושר, שעוד פעם יזרח האור המקורי הגדול, ויתעלו הפרטים אל מעלות ההכללה הרוממה, יבלעו עוד במקור חייהם, ישאבו בדממה מי מעיניהם, המפכים ממקור עליון, ישתלמו

ותכלית בריאתו ובריאות כל העולמות עליונים ותחתונים להיות לו דירה זו בתחתונים, כמו שיתבאר לקמן באריכות" (ליקוטי אמרים, פרק יג).

ויודגש, האדמו"ר הזקן איננו מתנגד לעבודה על פי האפשרות השנייה, הורדת שפע מהעולמות עליונים לעולמנו זה, אלא הוא סובר כי מבין שתי הדרכים הדרך הטובה יותר והשלימה יותר, היא הדרך הראשונה.

שני קטעים שונים - ב'שמונה קבצים'

ב'שמונה קבצים' של מרן הרב זצ"ל ישנה פיסקה הנראית כהסכמה עם דרכו של האדמו"ר הזקן וכך הוא כותב:

"השמחה העליונה מתגברת דוקא על ידי ביטול גמור של מהות עצמו, מפני שהנשמה מתחילה להכיר את כל הטעות שיש במהותיות עצמותית, והחפץ מתגבר 'לאשתאבא בגופא דמלכא', בשלימות אין סוף של נועם העליון. והיא העונה הגמורה והשפלות העמוקה, שהעצמיות היא בה רק שיריים, כלומר ענין של חסרון שנשאר בלתי כלול בשלימות העליונה. משים עצמו כשיריים. והרגשה זו היא ההרגשה המיוחדת לישראל, שהם ממעטים את עצמם בכל גדולה הניתנת להם" (שמונה קבצים, קובץ א, שיב).

המושג "לאישתאבא בגופא דמלכא" מקורו מספר הזוהר ומשמעתו, דביקות נשמת האדם הצדיק החי בעולם הזה, באצילות העליונה.

אך מאידך בפיסקה אחרת והיא **בקובץ ב של 'שמונה קבצים'** מבהיר הרב שדעתו הפוכה מדעת האדמו"ר הזקן. לדעתו, הדרך השנייה, היא הטובה מבין השתיים, היא הדרך היותר שלימה מביניהן, והיא זו אשר אליה נשלח האדם ללכת בה, בעולמנו זה.

הדרך הראשונה - היא **דרך הגבורה** בשעה שהדרך השנייה היא **דרך החסד** וכך כותב מרן הרב:

"כשחושבים על דבר האלהות, לפעמים הולכת היא המחשבה בצורה שוללת את העולם, כלומר שהציור האלוהי בגודלו, בעוזו, בקדושתו, ביופיו, בגבורתו, באין סופיותו, מאפס את ההויה כולה. וכולא כלא חשיבין, לאין - דומין.

בעוצמה כל כך גדולה, עד שהפרטים נראים בפני האור הגדול הזה, כנר בצהרי היום.

אך יש לדעת כי הארה זו, שלכאורה מקטינה את המצוות ואת החלק הגלוי של התורה, איננה נמשכת זמן רב, אלא חוזרת ונעלמת אל מקורה העליון. לאחר הסתלקותה, מקבלים הפרטים, היינו התורה, המצוות, התפילות והמעשים - אור חדש. גוון חדש. עוצמה חדשה ועומק גדול יותר.

וכך חוזר התהליך חלילה. ילכו מחיל אל חיל. "כאש וכפטיש יפוצץ סלע".

שם בהשלמה עליונה. וכפי אורך ההבלעה, כה יגדל החיטוב המפורט, וכן יגבר האור הפרטי בכל חשיבותו, כצאתו מהתעלומה, כאש וכפטיש יפוצץ סלע".

כפי שראינו לעיל, דעת הרב היא כדעה השנייה, לפיה על האדם לעלות מעלה, אל "המקוריות העליונה" כדי להשפיע אור גדול למטה בעולמות התחתונים. אור זה יכול להביא לשני מצבים: האחד, התגברות ההזדהות הנשמית של האדם עם הפרטים (פשט התורה, ההלכה, קיום המצוות, התפילות). והשני, ריבוי אור

המשך מאמר הרב שלמה לוי מעמ' 5

הרב זצ"ל: הצדיק - אוהב הכלל

מרן הרב זצ"ל מאיר עינינו:

"הקשור בקשר של אהבה אל הכלל כולו וחפץ בתקנתו וטובתו, הרי הוא מקושר גם כן אל הרעים והחטאים שבו, ובזה יש מוצא לפגימה בקדושת הנשמה הטהורה, החפיצה רק בקודש וטוב אמיתי, ובכל זאת מתעצמת כל כך נפש הצדיק, האוהב את הכלל, באהבת הבריות, אהבת האדם, וביחוד אהבת ישראל, עד שאיננו נסוג אחור משום דבר, ואפילו מפני פגימה רוחנית שלו. וסוף דבר שהוא מברר את עצמו כל כך עד שהוא מתקשר בתמצית הטוב של הכלל כולו, שבאמת כללות הכלל הוא לעולם טוב, טוב ד' לכל..."

ועל ידי ההתרוממות הרוחנית שלו מתרומם גם כן הכלל, עד שאפילו הפרטים הרעים של הכלל הולכים ומתבססים על ידי קישור הנפש של הצדיק, האוהב את הכלל באמת בהם.

אלא שמי שזו היא דרך עבודתו, צריך שיברר את עצמו מאד... שמעשיו ורעיונותיו וכל הרגשותיו יהיו באמת נתונים לטובת הכלל כולו... שאז המחשבה הרוחנית שלו היא מתאחדת עם האיחוד של הכלל, ולא תאונה אליה רעה" (אורות הקודש).

'מחצדי חקלא', עוסקים בעבודת הקודש העליונה בהבטה של חסד וסגוריא על העולם ועל ישראל. כשמחשבתם האחדותית מתגברת, אור של חסד וסליחה מופיע ומאיר את הבריאה וההוויה. אין באהבה זו ובסגוריא לא רכות לב ולא חולשה, כי אם עוז ותעצמות נפש של הסתכלות עמוקה וחדירה אל תוך מהות האומה ונשמתה.

'לכף זכות' - אליבא דר' נחמן

ר' נחמן מבאר:

"דע, כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שהוא רשע גמור, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע... על-ידי-זה מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה בחינת "ועוד מעט ואין רשע - והתבוננת על מקומו ואיננו" (תהלים לז י')

וזהו 'ועוד מעט- ואין רשע', שצריך אתה לבקש בו עוד מעט טוב שיש בו עדיין... כי על-ידי שמוציאין בו ... איזה נקודה טובה, ודנין אותו לכף זכות, על-ידי- זה מוציאין אותו באמת מכף חובה לכף זכות. והבן" (ליקוטי מוהר"ן, קפו).

זוגיות

(חלק ב')

הרב אורי שרקי



לא טוב היות האדם לבדו

כל העולם כולו. כל זמן שהאדם לא הופיע, הקב"ה בחן את מה שברא וגם נתן ציון "טוב", כי הכול נעשה לפי רצונו. אבל מרגע שנברא האדם, מרגע שמופיעה הכרה אחרת זולתו, המציאות נשפטת גם לפי הכרת האדם, והפעם התשובה היא: "לא טוב". היות שאדם הוא נזר הבריאה, פסגת הכול, אם עולמו רע - העולם כולו רע.

ואולם מה רע ב"היות האדם לבדו"? הרי לא נאמר שהאדם בודד, נמצא בגפו - אלא שהוא "לבדו":¹ כבר בפרק א' (פסוק כז) נאמר, "זָכַר וְנִקְבָּה יָרָא אֶתֶם", ומכאן שהיו זכר ונקבה באדם, כלומר הוא לא היה בודד. לפי זה ה"לא טוב", הוא לא טוב מסוג אחר - זהו "לא טוב" קיומי. גם אם יש לאדם זוגיות בהמית, טבעית, אין זה אומר שהוא אינו לבדו.

המילה 'לבד', פירושה מחובר, לבוד, כמו עץ לבדו שעשוי מפיסות עץ דבוקות זו בזו, או לְבָד שעשוי מצמר מהודק. "לא טוב היות האדם לבדו" **משמע,**

לא טוב היות האדם דבוק אל עצמו!

לפי הציור של חז"ל (ציור שכמותו מצוי במיתוס האפלטוני) האדם היה לבדו - הזכר והנקבה ניצבו גב אל גב ולא הסתכלו זה על זה. שלא כמו בעלי החיים, שאצלם שאלת הזהות כלל לא עולה, הזהות של האדם הייתה מאוחדת: לא היה אדם נוסף מחוץ לעצמו שעליו הוא היה יכול להסתכל - וזהו מצב פרדוקסלי, שהרי מבין כל הברואים רק האדם ניחן ביכולת מופלאה להכיר ולדעת כל דבר בעולם - לחקור את הטבע הסובב אותו, למפות את כוכבי הרקיע או לגלות מה טמון במעבה האדמה. אבל יש נברא אחד שאין ביכולתו להכיר - את עצמו, את נזר הבריאה. איזה ערך יש אפוא לחיים שחסר בהם העיקר?!

1. במקרא, שלא כמו בעברית של ימינו, משמעות המילים אינה זהה.

אצל בעלי החיים הזכר והנקבה מזדווגים לצורך רבייה, ובעולם הצומח יש הפריה בין המין הנקבי לזכרי. מדוע בעולם הטבע המפגש בין שני המינים הוא פשוט, ואילו אצל האדם הדבר כה מסובך? מה ייחודו של האדם ביחס לשאר היצורים בבריאה?

התורה מוסרת לנו שאלוהים שופט את העולם שברא ורואה שהוא טוב. על כל שלב ושלב בבריאה נאמר: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב". וגם בסיום ששת ימי המעשה: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא). ואם כך, מדוע יש בעולמו של הקב"ה בני אדם פסימיים? ולא עוד, אלא שיש השקפות עולם פסימיסטיות, כמו למשל זו של שופנהאואר, שהרב קוק זצ"ל מרבה להתמודד עמה בספרו 'אורות הקודש'. והרי לא תיתכן השקפת עולם פסימית, אם אין באמת יסוד בתוך הבריאה עצמה שממנו נובעת המחשבה שהעולם הוא רע.

התשובה לכך נמצאת בפסוק: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים: לֹא טוֹב" (שם ב, יח). לפי טעמי המקרא מתחת למילה "טוב" יש 'תְּבִיר' (כמו נקודה-פסיק) שמורה על סיום המשפט. כאשר הקב"ה אומר "לא טוב" - זהו ביטוי קיצוני, והכוונה היא לכל העולם כולו. לו היה הכתוב נוקט במילה רַע, לא היה משתמע מכך שכלל אין טוב בעולם, אלא שהטוב והרע משמשים בערבוביה - יש רע ויש גם טוב. אך הקב"ה אומר "לא טוב", ופירוש הדבר שאין שום טוב! "לא טוב" - זה הרע המוחלט.

אם אכן על פי פשט הכתוב, העולם כולו "לא טוב", מה גרם לקב"ה כביכול לשנות את דעתו? הרי בפרק א' הוא שפט את הבריאה ואמר שהכל טוב מאוד? התשובה לכך נמצאת בהמשך הפסוק: "הֲיִוֶּתֶּ הָאָדָם לְבָדוּ". מכיוון שהאדם לבדו, חל שינוי בתפיסה של

השנייה היא שכל אחד מהם חציו בשר וחציו עצם, אבל אז אין לאחד מהם להוסיף לשני, כך שלא תיווצר זיקה ביניהם. אפשרות שלישית - הם נחתכים באלכסון, כשאחד מהם רובו עצם והשני רובו בשר. יוצא שכל אחד מהם מכיר בשני דבר מה שיש בו או בה שאינו בא לידי ביטוי. הדומיננטיות של העצם נותנת מקום לקצת בשר, ולהיפך. לכן כל אחד מהם זקוק לשני - כדי להשלים את החסר, את הבשר או את העצם. במילים אחרות, ע"י אשתו מגלה האיש את האישה שבו; וע"י בעלה מגלה האישה את האיש שבה. כך נוצרת אינטראקציה שגורמת גם להיכרות של האדם עם עצמו וגם להזדקקות שלו אל חציו השני.

מהי עצם ומהו בשר? העצם היא האיש והבשר הוא האישה - שהרי הקב"ה נטל מן האדם את הצלע שנהייתה לאישה, והותיר לפיצוץ "בשר תחתנה". ואין מפצים אלא על ידי משהו ממינו של מה שניטל. העצמות משמשות לשלד ונותנות לגוף את צורתו. אבל אין בהן חיות, רגישות, חווייתיות, כמו שיש בבשר. אלא שללא עצמות אין לבשר אחיזה. יש יסוד של סטרקטורה שמיוחס לדעת הגברית ויש חווייתיות בבינה הנשית. אין זה אומר שאין נשיות בגבריות או גבריות בנשיות - אלא שיש צד דומיננטי יותר, וזה מסביר את השוני הרב בין הזהות הגברית לזהות הנשית.

אמרו חז"ל: "נשים, דעתן קלה". לפי זה יש לאיש יותר דעת. ולגבי הבינה נאמר: "בינה יתרה ניתנה באישה". הדעת היא היכולת של עמידה על דעה; והבינה זו האינטואיציה הנשית. במסכת אבות (פ"ג, מ"ח) נאמר: "אם אין בינה, אין דעת. אם אין דעת אין בינה". המסקנה המתבקשת: צריך להתחתן!

בענפי הספורט השונים מקיימים תחרויות נפרדות לגברים ולנשים בשל השוני במבנה הפיזי. גם בשחמט הנשים והגברים מתחרים בנפרד, על אף שלא נדרש כוח פיזי להזיז את כלי המשחק. ההסבר לכך הוא פשוט: אופי ההתמצאות במרחב אצל האישה שונה משל האיש. בניגוד אליו, התפיסה המרחבית שלה היא ציורית יותר. אם כן, יש ההבדל בין האיש לאישה לא רק באספקט הפיזי אלא גם בתפיסת המציאות.

במסכת קידושין אומרת המשנה שהאישה קונה את עצמה - את העצם שלה, בעוד שהאיש קונה את נפשו. דרכו של האיש לחזר אחר האישה, כאדם המחזר אחרי אבידתו, שנאמר "תורת ד' תמימה משיבת נפש" (תהלים יט, ח). הוא איבד את הנפש - ועליו להשיבה אליו (עיין בסוגיה התלמודית שם ב, א).

המשך בשבוע הבא

מצבו של האדם רע מפני שהזכר ונקבה דבוקים זה בזה, והוא אינו יכול להכיר את עצמו, הוא לכדו. הכרח הוא לחתוך את האדם לשניים: "אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ" (שם, יח). לאחר שהוא ייחתך לשני חלקים, הוא יהיה מסוגל להסתכל על עצמו, להכיר את עצמו.

עצם ובשר

אם כן, האדם נמצא במצב רע מבחינה קיומית; הוא חי בעולם אבסורדי מכיוון שאין הוא מכיר את עצמו, ועליו לצאת מן האבסורד. מתי זה קורה? האם בשעה שהוא או היא עומדים תחת החופה? לא בהכרח. לפעמים רק כעבור עשרים שנות נישואים בני הזוג מגלים שעליהם גם להתחתן ולא רק לחיות זה לצד זה. היציאה מהאבסורד הקיומי אינה מובנת מאליה, כפי שנראה בהמשך.

כתוב בפרק ב (פסוק כא): "וַיִּפַּל ד' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּשָּׂן; וַיִּקַּח אֶחָת מֵצִלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בְּשָׁר תַּחְתָּנָהּ". אחד מהפירושים שרש"י מביא למילה 'צלע' הוא צד, כמו: "צֶלַע-הַמִּשְׁכָּן" (שמות כו, כו). האדם עשוי משתי צלעות, כלומר משני צדדים. "תחתנה", פירושו במקומה. אם כן, מיהו האדם? הזכר או הנקבה? תשובה: האדם הוא שניהם. הקב"ה חתך את האדם - את האנדרוגינוס הבראשיתי - לשניים.

"וַיִּכַּן ד' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה; וַיִּבְאֶהָ אֶל הָאָדָם" (שם, כב). אם חצי מהאדם נעשה אישה, לכאורה היה הקב"ה צריך להביא את המחצית שנשארה 'אל האיש', שהוא המחצית האחרת, ולא "אל האדם". ומכאן שהוא הביא אותה לשניהם. כלומר הקב"ה מבקש מן האדם - משניהם - שישפטו את המצב החדש, שיחוו את דעתם. בעוד ש"בזכר ונקבה ברא אותם" הקב"ה אינו שואל לדעתו של האדם, הפעם הוא מתייחס אליו כאל בעל שכל שצריך להבחין בדבר. זהו מצב מבהיל מאוד. אדם הולך לישון אחד והוא קם שניים!

האדם מחווה את דעתו על המצב החדש: "וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם: עֵצָם מַעֲצָמִי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי; לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ זֹאת" (שם, כג). האדם הראשון, קודם החיתוך, היה עשוי חציו בשר חציו עצם. אחרי החיתוך הוא מכריז: חצי ממני הפך ל"בשר מבשרי" וחצי ממני הפך ל"עצם מעצמי". למי מהם הוא קורא "עצם" ולמי "בשר"?

ישנן שלוש אפשרויות. הראשונה - שאחד מהם כולו בשר והשני כולו עצם. אבל במצב כזה הם כה זרים זה לזה, שאין כל סיכוי שיבינו זה את זה. האפשרות

העלאת האמונה

פיסקה לב, מידת אמונה

הרב יצחק חי זאגא



הטבעי של האמונה והעלוהו. לקחו את טבעיות האמונה בישראל, והעלו אותה מתחתית המחשבה, זיקקו אותה מכל הגשמה, ועידנו אותה באהבת ד' מופלאה.

זריק ניצוצין לכל עיבר

עד שהוא יוצא כזהב מזוקק, והוה לאור גדול מבהיק בנגהו, זריק ניצוצין לכל עיבר, וכל העולם כולו מואר מכבודו.

כשיסוד האמונה הטבעית, מתעלה מזדקק ומתעדן, על ידי גדולי העולם, עד שהוא יוצא כזהב מזוקק, הוא הווה לאור גדול מבהיק בנגהו. כמו ליטוש של זהב, המתנוצץ בזיקוקו, ומאיר לכל עבר, כך תורתם של חסידי עליון גדולי העולם, מלטשת את יסוד האמונה, את אור השכינה, והופכתו למקור אורה, הזורק ניצוצים של חידושי תורה לכל עבר, למטה ולמעלה, לארץ ולשמים, לתחתונים ולעליונים. תורתם מאירה את אור האמונה בכל פינה במציאות הארצית, ועולה עד שמי שמים, עד כסא הכבוד. על ידי עבודתם ותורתם המיוחדת, מאיר העולם מהתגלות והופעת אור האמונה, בערכו הגדול והנעלה.

איתני העולם

וזאת היא העבודה התדירית של הצדיקים הגדולים איתני העולם, לרומם את האמונה משפלותה, לצרף את סיגיה ולישבה על מכונתה. ובכל עת ועונה, ובכל

גדולי העולם

לוקחים הם גדולי העולם את היסוד הטבעי של האמונה ממקום התחתיתי שלו, ומעלים אותו, מזקקים אותו ומעדנים אותו.

מדוע נקט מרן הרב בביטוי 'גדולי עולם', ולא בביטויים כמו - 'צדיקים' או 'גדולי האמונה?' שהם ביטויים שגורים אצלו. מי הם גדולי העולם?

כותב מרן הרב:

מי שמרגיש שמחשבת האחדות היא קרובה לרוחו, והציור של קישור כל העולמות כולם בכל האופנים הוא מעסיק את דמיונו והבנתו, הרי הוא משרשם של גדולי עולם, שעיקר עסקם הרוחני הוא הקישור הכללי של כל ההווה, ושלוש העולמים האמיתי (אורות הקודש ג, חסידות יב).

גדולי העולם אינם צדיקים רגילים אלא חסידים מיוחדים, בעלי נפש הכוללת את כל ההווה כולה בקרבה, ש'עיקר עסקם הרוחני הוא הקישור הכללי של כל ההווה'. חסידים כאלה, באופן בולט במיוחד, היו רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו, רבי סעדיה גאון מחבר ספר 'אמונות ודעות', רבי יהודה הלוי מחבר 'הכוזרי', הרמב"ם מחבר 'מורה הנבוכים', ועוד רבים נוספים.

הם ושכמותם בגדלותם האדירה אשר הכלילה את כל ההווה כולה, באמונתם מחשבתם וכתובתם, הם גדולי העולם, לקחו את היסוד

מגלותם, ומחדשים את מעשה יציאת מצרים לפדות גוי ואלהיו.

עבודת בירור האמונה והתעלותה בכל מערכות חיינו על פרטיהם הרבים, היא לא רק בירור האמונה אלא גם גאולת ישראל ממיצריהם המעיקים. יחד עם ברורי האמונה, אנחנו יוצאים ממצרים בכל יום מחדש, וכביכול הקב"ה יוצא גם הוא איתנו. כדברי המדרש, שמות רבה טו' יב', 'החדש הזה לכם. רבי מאיר אומר, לי ולכם היא הגאולה, כביכול אני נפדיתי עמכם שנאמר (שמואל ב' ז) אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו'.

יציאת מצרים הינה כח חיים אלוקי שפועל ללא הפסק. על כן כותב הרב:

והשמים והארץ היו מתמתחים והולכים לולא שגער בהם בוראם (ב"ר). והעלאה ממצרים, בתכונה של עליה, לא נפסקה, ושום גערה לא באה לעכבה. על כן היא תמיד פועלת, פעולת עליה, על כל הנשמות השייכות לה, ואין גבול לעליה, ואין קץ לרוממות השאיפה.

המניעה תוכל רק להיות, אם תלחץ הנפש בעצמה, אם היא תצמצם את הגבולים של משאליה. אבל אחרי שאתה יודע את הרוח הזה, כי אנכי ד' המעלך מארץ מצרים, אם כן אתה עומד תמיד בתכונה של עליה בלתי פוסקת, ואין קץ לתכונה, על כן הרחב מאד משאלותיך, התרומם מעל כל הגבלה התעלה מעל כל קטנות. הרחב פיך ואמלאהו (עולת ראייה א, תפילת שחרית, סוף 'הודו').

ישראל בעבודתם, פודים את כל ניצוצי האמונה, ניצוצי השכינה, הזרוקים בתוך המציאות הבלתי מתוקנת. בכל התעלות מאינטרסים צרים, בכל עמידה מוסרית איתנה, מלאת אמונה, בכל מאבק אמוני על הארץ ועל התורה, על אור האמונה במדינת ישראל, אנו מגלים את אור ד' שבתוך העולם המסוכן, ומרוממים את אורות האמונה, והם עצמם עולים וכמו נתלים מחדש בשמי האצילות האלוקית, ומאירים כמו שמש חדשה, שזורחת ומאירה אלינו, ומתוכנו, לעולם כולו.

שעה ורגע, מעלים הם חלקים מיוחדים של אורות האמונה, ומעמידים אותם ברום עולם.

במילים אלו, לוקח אותנו הרב למקום קדוש מאד. עבודת האמונה, אינה רק הבירור והליבון הלימודי המזקק את יסוד תפיסת האמונה אלא גם עבודה רוחנית חיית. האמונה היא השכינה הקדושה, מוטלת בעפר המציאות, זרוקה בבריאה, ומבקשת את התעלותה לשורשה, יחד עם כוחות חיים רוחניים אלוקיים, הזרוקים נפולים וחבוטים עימה יחד.

כל אידיאל שמתברר, כל תפילה וכל תורה, כל מצוה, הכל מכוון להעלות את האורות, להדליק את המנורה, מנורת השכינה השוכנת בישראל, לגלות את האורות שבמציאות העולמית, המוסתרים על ידי סיגים מציאותיים שונים ומשונים. אין זו עבודה חד פעמית. זו עבודה תדירית שמתבצעת בכל יום מחדש, מבררת בכל יום בירורים חדשים, עד לתיקון השלם של העולם, בהתגלות השלימה של אור האמונה בביאת המשיח.

זאת היא העבודה התדירית של הצדיקים הגדולים יסודי העולם, איתני העולם, שכל העולם נסמך עליהם. לרומם את האמונה היא השכינה משפלותה, לצרף את סיגיה, ולישבה על מכונתה, בשורש אצילותה האלוקי. הטהור והקדוש. להשיב את השכינה להתגלות בישראל, בעבור העולם כולו.

תורת הקבלה מלמדת אותנו, על קיומה של תכנית אלוקית, המחלקת את בירורי אור האמונה, אור השכינה, במהלך ההסטוריה, למועדים וזמנים, שנים וימים, ואף שעות. על כן כתב כאן מרן הרב - 'זככל עת ועונה, ובכל שעה ורגע, מעלים הם חלקים מיוחדים של אורות האמונה, ומעמידים אותם ברום עולם'. כל בירור אמונה בתורה ותפילה, מצוות ומעשים טובים, מרומם את האמונה ומשיבה מתוקנת ומקושטת לשורשה האצילי.

יציאת מצרים יומיומית

פודים אותם מבית העבדים שלהם ומשחררים אותם

הרב אהרון מנדל כהן זצ"ל

רבה של קהיר, איש של חזון
וידיד של הרב קוק זצ"ל

הרב יוחנן פריד



אין בידינו עדויות ברורות, אך כפי הנמסר, עצתו, של הרב א"מ כהן היתה כי על הרב "לעלות לירושלים" ועוד יתירה מזו: לדעתו ראוי יהיה להרב, להתכונן ולכונן שם את... "הסנהדרין" אחרי כינוס של רבנים מכל העולם והקמתה של "רבנות ראשית..." יש לציין, כי כאמור תוכנה של שיחה 'נועזת' זו נשאר בבחינת 'גילוי' לצנועים בלבד...

יחסי הערכה וידידות

מי היה הרב אהרון מנדל כהן זצ"ל? מתי ואיך התחילה היכרותו וידידותו עם מרן הרב זצ"ל? מה היה טיבה ומשמעותה?

הרב א"מ כהן זצ"ל נולד בטבריה בשנת ה'תרכ"ו (1866). למד בישיבותיה והוסמך בה לרבנות. בשנת תרנ"ז (1896) נענה להזמנת העדה האשכנזית בקהיר, בראשית דרכה, וקיבל את כהונת הרב הראשי אשר התמיד בה כשלושים שנה. הוא אירגן את חיי הקהילה וייסד בה מוסדות חינוך וחסד שנותרו קיימים למשך שנים רבות. הרב נפטר בחיפה בשנת תרפ"ח (1928).

לצד פעילותו הציבורית העניפה חיבר ופרסם כ-10 ספרים במגוון תחומים 'אישיים' ו'כללי ישראלים'. בספרו העיקרי **סמיכת חכמים** הביע את הדרישה לחידוש 'הסמיכה' ו**הסנהדרין בישראל**, לשם חיזוק סמכות הרבנות והשפעתה. לרעיונו זה התמסר במרץ

זכינו כי קורותיו ותולדות חייו של מרן הרב זצ"ל, תועדו ונתפרסמו (ברמות שונות של דיוק) על פי מסורות שנמסרו בעל פה, וכן על פי דברים שבכתב, כמו הפרטים העולים מן העיון ב"אגרות הראיה", עדויות ומסמכים וכיו"ב וכן מתוך הכתוב בכמה ספרים לגווניהם ולמחבריהם.

השורות הבאות, תוקדשנה לתיאורה של אישיות תורנית-רבנית מיוחדת במינה, ולקשריה עם מרן הרב זצ"ל, ואשר לדעת הכותב לא זכו להיכרות ראויה עם עשייתה ומורשתה.

סיפור הדברים מתחיל באחת מנקודות הזמן המשמעותיות בתולדות חייו של מרן הרב זצ"ל, טרם שובו מלונדון ועלייתו לכהן כרבה של ירושלים. בחודש אלול תרע"ט מגיעים מרן הרב זצ"ל והרבנית בהפלגה בת שמונה ימים מאנגליה לנמל אלכסנדריה שבמצרים. על החוף ממתינים לו הרב מנדל כהן רבה של הקהילה האשכנזית בקהיר ועמו שני מלווים וכולם נוסעים במרכבה אל תחנת הרכבת.

בדרך מחליפים הנכבדים דברים על חיי הקהילה, וכמובן עוסקים בנושאי הלכה שהתעוררו ובשאר דברי תורה.

הרב שוחח ביחידות גם הרב א' מנדל כהן על לבטיו אם לקבל את ההזמנה לרבנות העיר ירושלים על אתגריה וקשייה או לסרב ולהישאר ברבנות יפו שכה אהובה עליו.

ושובו לנו קוראים באיגרת מיפו על נושא 'יסוד הסמיכה'. הרב מצטט באיגרת לרא"מ את המכתב הארוך והמפורט אשר שלח להרב יוסף ארוואץ אב"ד הספרדי של יפו. במכתבו הוא קובע כי:

"אכן, ישנה אפשרות לכונן צעדים... לקרב את הדורות, להיות להם אפשרות לבוא אל המטרה העליונה והקדושה הזו של יסוד סנהדרין בתור ב"ד הגדול לכל ישראל... אך עלינו להשתדל שיתכונן לנו ב"ד או ועד גדול שיהיה העסק שלו בקישור עם כל גדולי התורה והדעה והקדושה שבעולם..."

האם כאן נזרעה אופיה של השיחה ונושאה בתחנת הרכבת שבאלכסנדריה!?

זהירות מן המחלוקת

בכמה אגרות נוספות באותן שנים מביע הרב בפני ידידו מחד את הצורך בזהירות ממחלוקות ("שלא תצא ח"ו מזה התפלגות") עקב יוזמות התכנסויות שונות (למשל כינוסה של "אגודת ישראל") ומאידך - את הסכמתו להגדרת הרא"מ כהן את **"גודל השעה ועת הרצון"**.

כידוע, יצא מרן הרב זצ"ל לגולה ונשאר בה עד תום המלחמה. אך גם 'בשבתו בגלותו' דאג לסייע לקשייהם החומריים של היושבים בארץ, ובכמה אגרות פונה אל נכבדי קהיר לבקשת סיוע בהזכרת ידיד נפשו הרב א"מ כהן.

נראה שראייתם הגדולה והמשותפת של שני הידידים הללו, מורשתם וחזונותיהם על גודל השעה היו נושאי אותה שיחה בתחנת הרכבת שבאלכסנדריה.

חבל הדבר שבתודעה הציבורית, נשכחה קמעא דמותו של הרב הרא"מ כהן זצ"ל. ורק בשנת תש"ך הוציא לאור הגאון הרב חיים נפתלי ויסבלום זצ"ל רבו של המושב "שדה יעקב" בעמק יזרעאל (ואחרי כן רב שכונת "נוה שאנן" בחיפה), את הספר המקיף והמלא "בני רא"ם" אשר בו רוכזה יצירתו הספרותית העניפה וכן נרשמו בו, בהקדמה מפורטת, תולדות חייו העשירים במעש של הרא"ם כהן. יהי זכרם ברוך.

רב, הוא דרש לכונן מועצה בשם **"כנסת הגדולה"**. ואכן ייסד לצורך זה אגודת רבנים שבה היו למעלה מ-500 רבנים מכל תפוצות ישראל, וכתוצאה מפעולה זו, התכנס בתרס"ג בקרקוב כנס עולמי של רבנים.

הרב - על כבוד הרב

והנה, באגרות הראיה א (איגרת סא) או מוצאים איגרת של מרן הרב זצ"ל, משבט תרס"ג, היינו כשלוש שנים לכהונתו ביפו, אל הרי"ד פרומקין עורכו של העיתון הירושלמי המפורסם **"החבצלת"** ובה דורש הרב ממנו לשים דבריו **"כצורתם בעתוננו הנכבד"**.

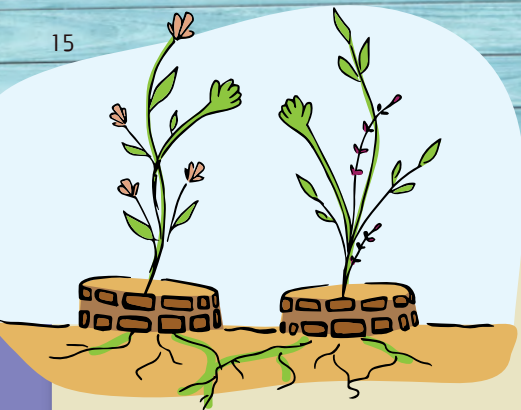
באיגרת זו יוצא הרב להגנת כבודו של הרב (לא ידועה לי תוכן הפרשה, י"פ) ולפייסו כראוי ברבים, הוא כותב

'על הזילותא האיזמה אשר הרהיבו עוז לעשות מנהלי העדה (בקהיר) ... ואשר נדפסו ב"חבצלת", והרב מוסיף כי: "אפילו אם היו הדברים אמת כמות שהם, גם אז היה מקום שזקני הרבנים וגאוני הדור יעירו את אוזן הרב... ובטוח אני במידת טובו וסבלנותו שיסלח לאשר חטאו כנגדו... והשי"ת יפרוס על עמו סוכת שלומו".

באיגרת נוספת מיפו כשלוש שנים לאחר מכן מיום כ"ח באייר (!) תרע"ן עונה הרב זצ"ל למכתבו של **"רע יקר ונכבד, מרבה עצה ותבונה"** ובה הוא מביע את דעתו על הצעת הרא"מ כהן לקרות לאסיפה לשם **"החזרת הסמיכה"**. לפי הבנתו של הרב אין השעה ראויה לכך כלל. מרן הרב חושש מן המקטרגים מעברים שונים ומציע:

"להקהיל אסיפת רבנים גדולה, באה"ק ובירושת"ו דווקא, וליתן לה תכונה קונגרסית, כלומר שתהא חובה בכל שנה או ב' וג' שנים והיא תשים לב לכל ענייני האומה..." ולסיכום כותב הרב כי **"הנה ידי הקטנה עמו בלנ"ד לכל אשר ישחני לעזור על ידו..."**

הדברים מדברים בעד עצמם הן בהבעת הידידות והרעות האישית והן בזיקת הרעיונות והמחשבות העתידות.



באור צעיר

בראי"ה ובהתבוננות פנימית

על פירוד
ואחדות
(חלק א)

16 זיב השנים או האגד?

בחברתנו יש מגזרים ומפלגות. מצד אחד אנו רוצים לחיות באחדות ושלוש, ומצד שני אנו לא רוצים לוותר על דרכנו והאמת שלה. גם בתוכנו פנימה אנו מוצאים לפעמים רצונות מנוגדים וסתירות - איך חיים בעולם מפורד אבל מאוחד?

בפרשיות של יוסף והאחים חוזר על עצמו ענין **האחדות**. האחים מסיעים את עצמם מן האחוה, ויעקב שולח את יוסף לראות את שלום אחיו. יוסף אומר "את אחי אנכי מבקש". ובמצרים, הוא לא מרפה מהאחים עד שיהודה ערב את בנימין, ומוכן להקריב את עצמו במקום אחיו.

המפליא הוא שדוקא לאחר המכירה כשהאחים נפרדים, הם מתפתחים ומגיעים לגדולה. יוסף עולה לגדולה במצרים, ויהודה זוכה למלכות ומשיח ממעשה תמר.

אנחנו רגילים להבין שאין דבר טוב בפירוד **בכלל**. ולכן הנטייה של "הסבלנות החיצונית" היא לומר "כולם צודקים" ושכל אחד יעשה כפי האמת שלו. דוקא אמירה שמתחילה בחיבור ונראית כל כך חביבה ונעימה - סופה בכאוס, אנרכיזם ופירוד. אמירה זו משחררת את האדם מתביעה

מוסרית לעשות לפי האמת, והוא עושה רק לפי העולה על רוחו גם אם יפגע באחר.

אבל חז"ל אמרו שהקדושה מתחילה בפירוד אך סופה באחדות. יש אידאל מסוים בנפרדות שנותנת מקום אישי. על ידי הפירוד כל צד יכול לפתח את המיוחד בו בצורה מלאה מבלי לוותר על האמת שלו. ורק אחרי שכל צד מוצא את מקומו ולא מרגיש מאוים מהאחר - אפשר להגיע לשלוש ואחדות.

"גם מפירוני הדיעות יוצאת טובה כללית..."

גם בצד הטוב יש שעל ידי הפירוים מתגוון כל טוב פריטי בגוון מיוחד...

ומתוך כך מתעשרת כנסת ישראל ברבוי אורות, והרבוי הזה עצמו הוא יגרם את השלוש היותר גדול ויותר פנימי..."

(אורות, עמ' קמט ו)

מוזמנים לשאול ולהגיב בכל עניין.
עומר דוידוביץ omerymh@gmail.com

חידה ?

שנים - 'לקו בה' בזקנתם,
האחד - ביקש מטעמים 'בטרם ימות'
השני - על כן, נישק וחיבק - וברך...
מהי התופעה וכיצד קשורה לכינוי של הרב קוק?

פתרון החידה הקודמת:

קריאת חיבה כפולה לשלושה אנשים:
אברהם-אברהם (וירא), יעקב-יעקב (ויגש)
ומשה-משה (שמות).

הר המוריה - נקרא פעמיים ד' יראה-ד' יראה (וירא)
והכינוי למרן הרב זצ"ל הוא "הראיה"

אורחים לשבת



הרב ישראל גליס, עיתונאי ושדון רדיו חרדי.
דמות ירושלמית בכל הליכותיו, המעשיר את הציבור
בידיעותיו.

זכיתי להשתייך לדור שמע מכלי ראשון
על 'אורו' של מרן הרב. סבי רבי יעקב
קלמנוביץ זצ"ל מחסידי ברסלב שהיה בעל
התפילה של 'הקיבוץ' במירון.

עשרות שנים נקראו הוא וחביריו בפי כל "קוקניקס!"
לשאלתי, השיב שהם הלכו כל שבת לקראת מנחה וסעודה
שלישית אל ביתו של הרב ונשארו עד אחרי ערבית. עד היום
אני שר ומזמר שירי מלווה מלכה ששרו ב'בית הרב'.

PERI VIEW בת ים

להתקרב לעיר, להתחבר לים



דירות 2 חדרים **פריסייל**
 החל מ- **890,000 ₪**

בניין מגורים יוקרתי במרכז הסיטי החדש של בת ים. בעל מפרט טכני עשיר עם 34 קומות, 2 קומות מסחה, 7 קומות משרדים מדהימים ו-25 קומות מגורים עם דירות 2 ו-4 חדרים ופנטהאוז. בזווית הנהגות מנוף עוצר נשימה המשקיף על חופי העיר, ממבחר דירות במחירים אטרקטיביים וממיקום מושלם בקרוב לצירי תנועה מרכזיים, בקרבה לרכבת הקלה ובמרחק 5 דקות הליכה לים.



PERI VIEW | ***5066**

מוגבל ל-30 דירות בלבד. בכפוף לתקנון החברה. הדמייה להמחשה בלבד. טל.ח.



'בית הרב' | זאת לראי"ה (ע"ר)

רח' הרב קוק 9 ירושלים 9131002. טל' 02-623-2560

www.beit-harav.org.il

beitharavkook@gmail.com



אורות אברהם
 מוסיפים אור



רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש. נס ציונה

www.orotavraham.com

052-388-3322

timor@eldadperi.co.il

יוצא לאור ע"י 'אורות אברהם' בשיתוף ישיבת ההסדר והגרעין התורני ראשון לציון ו'בית הרב' ירושלים ת"ו

עריכה: הרב יוחנן פריד | עימוד ועיצוב: סטודיו דראור

מדור הילדים ואור צעיר: כתיבה ועריכה: אביטל לוי והרב עומר דוידוביץ', איוור: רננה אנסבכר. ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה ('אורות ישראל')